

22.12.2021

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ja opetus- ja kulttuuriministeriön suositus opetuksen ja varhaiskasvatuksen järjestäjille koronavirusepidemian aikana

- Tämä suositus korvaa 12.10.2021 annetun suosituksen.

Muokkaus 22.12.2021 klo 15

- Riskiryhmään kuuluvien 5 vuotta täyttäneiden lasten rokotussuojaa koskevaa lausetta tarkennettu

Muokkaus 4.1.2022

- Lisätty tartuntatautilain väliaikaisen muutoksen säädösnumero.

Lainsäädäntö ja toimivalta

Varhaiskasvatuslain (540/2018) 5 §:n mukaan kunnan on järjestettävä varhaiskasvatusta siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Varhaiskasvatuslain 10 §:n mukaisesti varhaiskasvatusympäristön on oltava terveellinen ja turvallinen lapsen ikä, kehitys ja muut edellytykset huomioon ottaen. Toimitilojen ja toimintavälineiden on oltava terveellisiä ja turvallisia.

Perusopetuslain (628/1998) 4 §:n mukaan kunta on velvollinen järjestämään sen alueella asuville oppivelvollisuusikäisille perusopetusta sekä oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna esiopetusta. Perusopetuslain 29 §:n mukaisesti opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön.

Tartuntatautilain (1227/2016) 6 §:n mukaisesti valtion viranomaisten ja asiantuntijalaitosten sekä kuntien ja kuntayhtymien on järjestelmällisesti torjuttava tartuntatauteja sekä varauduttava terveydenhuollon häiriötilanteisiin. Niiden on ryhdyttävä välittömiin toimiin saatuaan tiedon torjuntatoimia edellyttävän tartuntataudin esiintymisestä tai sellaisen vaarasta toimialueellaan.

Tartuntatautilain 8 §:n mukaisesti aluehallintovirasto sovittaa yhteen ja valvoo tartuntojen torjuntaa alueellaan. Sairaanhoidopiirin kuntayhtymä ohjaa ja tukee kuntia ja sosiaalihuollon ja terveydenhuollon toimintayksiköitä tartuntatautien torjunnassa, kehittää alueellisesti tartuntatautien diagnostiikkaa ja hoitoa sekä selvittää epidemioita yhdessä kuntien kanssa. Aluehallintovirasto ja sen toimialueen sairaanhoidopiirien kuntayhtymät tekevät yhteistyötä tartuntatautien torjunnassa. Aluehallintovirasto tekee tässä laissa säädetty hallinnolliset päätökset käyttäen hyväksi sairaanhoidopiirin kuntayhtymän, erityisvastuualueen ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen asiantuntemusta.

Tartuntatautilain 9 §:n mukaisesti kunnan velvollisuutena on järjestää alueellaan tartuntatautien vastustamistyö osana kansanterveystyötä siten kuin kansanterveyslaissa (66/1972), terveydenhuoltolaissa (1326/2010) ja tartuntatautilaissa säädetään. Tartuntatautien vastustamistyöhön kuuluu tartuntatautien ehkäisy, varhaistoteaminen ja seuranta, epidemian selvittämiseksi tai torjumiseksi tarvittavat toimenpiteet sekä tartuntatautiin sairastuneen tai sairastuneeksi epäillyn tutkimus, hoito ja lääkinällinen kuntoutus sekä hoitoon liittyvien infektioiden torjunta.

Tartuntatautilain 58 §:n 1 momentin mukaan kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin voi päättää toimialueellaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköiden, oppilaitosten, päiväkotien, asuntojen ja vastaavien tilojen sulkemisesta sekä yleisten kokousten tai yleisötilaisuuksien kieltämisestä, kun laajaa tartunnan vaaraa aiheuttava yleisvaarallinen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäilty tartuntatauti on todettu tai sen esiintyminen on perustellusti odotettavissa. Edellytyksenä on lisäksi, että toimenpide on välttämätön yleisvaarallisen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin leviämisen estämiseksi. Aluehallintovirasto voi tehdä alueellaan vastaavat päätökset silloin, kun ne ovat tarpeen usean kunnan alueella.

Tartuntatautilain velvoitteet koronavirusepidemian leviämisen estämiseksi

Tartuntatautilain väliaikaiset säännökset toimenpiteistä COVID-19 -epidemian ehkäisemiseksi (Laki tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta 1221/2021) ovat voimassa 30.6.2022 saakka.

Tartuntatautilain 58 c § velvoittaa myös varhaiskasvatuksen ja opetuksen järjestäjiä. Tartuntatautilain 58 c §:ssä säädetään toiminnassa noudatettavista koronavirustaudin leviämisen estämiseen tähtäävistä velvoitteista. Velvoitteet ovat suoraan lain nojalla voimassa eivätkä edellytä erillistä viranomaispäätöstä.

Pykälän mukaisia velvoitteita ovat:

- päiväkodissa ja koulussa toimivilla on mahdollisuus käsien puhdistamiseen;
- päiväkodissa ja koulussa toimiville annetaan riittävän etäisyyden ylläpitämistä, käsien puhdistamista ja muita vastaavia tartuntojen leviämistä estäviä käytänteitä koskevat toimintaohjeet;

- tilojen ja pintojen puhdistamista tehostetaan sen lisäksi, mitä muualla kyseisen toiminnan osalta puhdistamisesta säädetään sekä
- päiväkodissa ja koulussa toimivilla oleskelu järjestetään sillä tavoin väljästi, kuin se kyseisen toiminnan erityispiirteet huomioon ottaen on mahdollista ja mahdolliset asiakaspaikat sijoitetaan riittävän etäälle toisistaan.

Toimintaohjeet päiväkodissa ja koulussa toimiville voidaan antaa toimintaan parhaiten sopivalla tavalla esimerkiksi kuulutuksin, kirjallisina ohjeina, opastetauluina, käytöstä ohjaavina merkintöinä tiloissa tai muulla vastaavalla tehokkaalla tavalla.

Tartuntatautilain mukaan aluehallintovirasto ja kunta valvovat toimialueillaan 58 c §:n liittyvien velvollisuuksien ja rajoitusten sekä niitä koskevien päätösten noudattamista. Aluehallintovirasto ja kunta saavat tarkastaa valvomansa toimijan toiminnan sekä toiminnassa käytettävät tilat ja antaa määräyksen puutteiden ja epäkohtien korjaamisesta.

Varhaiskasvatuksen ja opetuksen järjestäjän tilojen hallinnasta vastaava vastaa ohjeistuksesta ja käsienpesumahdollisuudesta myös tilojen ilta- ja viikonloppukäytön osalta, jos kysymyksessä on järjestäjän järjestämä toiminta. Ohjeistusta tulee antaa riittävän etäisyyden ylläpitämisestä, käsien puhdistamista ja muista tartuntojen leviämistä estävistä käytänteistä. Jos kysymys on ulkopuolisen toiminnan järjestäjän vuokrasopimuksen mukaisesta toiminnasta, tartuntatautilain 58 c §:n mukaisten velvoitteiden toteuttamisesta voidaan sopia järjestäjän ja vuokralaisen kesken. Varsinainen toiminnan harjoittaja vastaa siitä, että velvoitteet on toimeenpantu asianmukaisesti.

Suosituksen tarkoitus

Tämän suosituksen tarkoitus on tukea kouluja ja varhaiskasvatuksen toimintayksiköitä toteuttamaan koulunkäynti tai varhaiskasvatus koronaepidemian aikana siten, että se on turvallista lapsille ja henkilökunnalle. Suositusta noudattamalla voidaan hallita tartuntariskiä eli vähentää tartuntoja ja rajata mahdollisissa altistustilanteissa altistuneiden joukko mahdollisimman pieneksi. Toimintaa suunniteltaessa on tärkeää sovittaa yhteen lapsen etu ja oikeudet ja tartuntatautiin torjunnan periaatteet.

Suosituksset turvalliseen koulunkäyntiin ja varhaiskasvatukseen

1. Kouluun tai varhaiskasvatukseen ei pitäisi tulla oireisena

Koronavirus aiheuttaa hengitystieinfektion, jonka oireita voivat olla mm. yskä, kurkkukipu, kuume, hengenahdistus, lihaskivut, vatsaoireet ja päänsärky. Kouluun tai varhaiskasvatukseen ei pitäisi tulla, jos on sairastumiseen viittaavia oireita.

Jos lapsi sairastuu varhaiskasvatuksessa tai koulupäivän aikana, oireinen lapsi siirretään erilliseen tilaan odottamaan huoltajaa aikuisen valvonnassa.

Kun huoltaja toteaa, että lapsella on infektio-oireita, lapsen ei tulisi mennä kouluun tai varhaiskasvatukseen. Tällaisissa tilanteissa toimitaan THL:n ohjeiden mukaan; ajantasainen ohjeistus löytyy [THL:n Lapset ja koronavirus –sivulta](#).

[THL: Koronaviruksen oireet ja hoito](#)

2. Riskiryhmään kuuluvat

Vaikea koronavirustauti on harvinainen lapsilla, eikä sen riski ole lisääntynyt terveillä, eikä valtaosalla niistä lapsista ja nuorista, joilla on jokin pitkäaikais-sairaus. Vaikean koronavirustaudin riskiryhmät on määritetty Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen toimesta. Huoltajien on tärkeää huolehtia riskiryhmään kuuluvien 5 vuotta täyttäneiden lasten rokotussuojasta kansallisen ohjeistuksen mukaisesti. Varhaiskasvatukseen ja koulun tapauskohtaisia järjestelyjä koskevassa päätöksenteossa voidaan hyödyntää lääkärin arviota.

Kouluissa tai varhaiskasvatuksessa työskentelevien osalta toimenpiteet perustuvat työnantajan tekemään riskinarvioon. Työterveyshuolto tukee työnantajaa riskinarviossa.

[Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos: 5-11v riskiryhmät](#)

[Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos: Vakavan koronavirustaudin riskiryhmät \(yli 12v\)](#)

[Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos: Rokotteet ja koronavirus](#)

3. Koronaviruksen tarttuminen

Koronavirus tarttuu ensisijaisesti pisaratartuntana, kun sairastunut yskii tai aivastaa. Koronavirus voi tarttua myös ilmajälkeisesti pienten aerosolien muodossa sisätiloissa, joissa on heikko ilmanvaihto. Koronavirukset eivät säily pitkiä aikoja ilmassa tai pinnoilla vaihtelevissa lämpötiloissa. On mahdollista, että

virus tarttuu myös kosketuksen kautta. Tavaroiden välityksellä tapahtuvia tartuntoja ei ole todettu.

[Terveyden ja hyvinvoinnin laitos: Koronaviruksen tarttuminen ja siltä suojautuminen](#)

4. Tarpeettomia fyysisiä kontakteja tulisi välttää

Mikäli mahdollista, koulussa vältetään lapsen ikä ja kehitystaso huomioiden tilanteita, joissa ollaan suorassa kosketuksessa muiden kanssa. Varhaiskasvatuksen ja opetuksen järjestäjä sekä kunnan tartuntataudeista vastaava yksikkö ohjeistavat tarvittaessa tarkemmin käytännön toimenpiteissä. Kunta määrittelee tilanteeseensa sopivat käytännöt ja ohjeistaa perheitä toimimaan niiden mukaisesti.

- Ryhmäkokoja ja henkilöstömitoitusta koskeva sääntely on voimassa varhaiskasvatusta ja perusopetusta koskevan lainsäädännön mukaisesti.
- Varhaiskasvatus järjestetään mahdollisuuksien mukaan niin, että ryhmiä ei sekoiteta tai yhdistetä keskenään. Myös varhaiskasvatuksen henkilöstön tulisi toimia saman lapsiryhmän kanssa.
- Alakouluissa opetusryhmät tulisi pitää erillään koko koulupäivän ajan. Valinnaisissa aineissa opetusryhmä voi vaihtua, mikäli opetusta ei voitaisi muutoin toteuttaa. Mikäli opetusryhmien erillään pitäminen esim. yläkouluissa on mahdotonta, panostetaan väljyyteen ja hygieniaan sekä pyritään porrastamaan opetusta mahdollisuuksien mukaan.
- Toimintaa rytmittämällä ja porrastamalla sekä ulkotiloja hyödyntämällä pyritään siihen, että samassa tilassa on mahdollisimman vähän henkilöitä.
- Tyhjillään olevia opetukseen soveltuvia tiloja voidaan tarvittaessa ottaa opetuskäyttöön.
- Ruokailu tulisi järjestää mahdollisuuksien mukaan oman luokan tai ryhmän kanssa, ei yhteisruokailuna ruokasalissa. Ruokasalia voisi kuitenkin käyttää porrastetusti. Hygieniasta huolehditaan tartuntatautilain 58 c §:n edellyttämällä tavalla ruuanvalmistuksen ja -jakelun sekä syömisen aikana.
- Isoja yhteistilaisuuksia ei tulisi järjestää, jos väljyys- ja hygientekeijöitä ei voida huomioida. Aluehallintoviraston mukaan päiväkotien ja koulujen järjestämät juhlat ja päättäjäistilaisuudet ovat yleisötilaisuuksia, jos tilaisuuteen osallistuu muita kuin henkilökuntaa ja lapsia tai oppilaita, kuten esimerkiksi huoltajia. Yleisötilaisuuksissa tulee noudattaa paikallisia ja alueellisia määräyksiä. Päiväkotien ja koulujen opetustoimintaan ja muuhun lakisääteeseen toimintaan ei lähtökohtaisesti sovelleta yleisiä kokoontumisrajoituksia.
- THL:n kansallinen maskisuositus ei koske varhaiskasvatus- ja opetussektoria, joten alueelliset ja paikalliset viranomaiset voivat epidemiatilanne huo-

mioiden antaa omia, kansallista suositusta täydentäviä suosituksiaan, esimerkiksi kasvomaskien ikärajan laskemisesta. Tarkemmat suositukset maskinkäytöstä voivat siksi vaihdella alueittain.

- Muiden kuin lasten sekä koulun ja varhaiskasvatuksen henkilökunnan oleskelua koulun tai varhaiskasvatuksen alueella tulisi välttää. Lapsen ja perheen mahdollisuus tutustua koulun tai varhaiskasvatuksen toimintaan järjestetään väljyys- ja hygieniategijät huomioiden.
- Henkilökunnan kokoontumisia tulisi välttää, esimerkiksi opettajien kokoukset järjestetään ensisijaisesti etäyhteyden avulla.
- Henkilöstö ei pääsääntöisesti siirtyisi toimipaikasta toiseen tartuntojen leviämisen ehkäisemiseksi.
- Hygienen tehostamisesta ja fyysisten kontaktien välttämistä huolimatta on tärkeää huolehtia, että lapsi saa tarvitsemansa läheisyyden, turvan ja vuorovaikutuksen.

[Työterveyslaitoksen ohje työntekijälle](#)

5. Hyvä käsi- ja yskimishygienia estää tartuntoja

Oikein toteutettu yskimis- ja käsihygienia estää tartuntoja.

- Käsien pesua suositellaan kouluun tai varhaiskasvatukseen tullessa, ennen ruokailua, aina ulkoa sisälle tullessa, sekä aina aivastamisen tai yskimisen jälkeen, tai kun kädet ovat näkyvästi likaiset. Kädet kuivataan huolellisesti puhtaaseen, kuivaan pyyhkeeseen. Tämä voi olla joko kertakäyttöinen paperipyyhe tai ns. rullakäsipyyhe, jossa puhdas ja likainen osa eivät ole kosketuksissa toisiinsa.
- Jos käsienpesu ei ole mahdollista, voidaan käyttää käsihuuhtetta. Käsihuuhtetta tulisi olla helposti saatavilla. Lasten käsihuuhteen käyttö tapahtuu aina aikuisen valvonnassa.
- Aivastamisen tai yskimisen yhteydessä suun eteen laitetaan kertakäyttönenäiliina, joka heitetään roskeen heti käytön jälkeen. Jos nenäiliinaa ei ole saatavilla, suojataan suu kyynärtaiteella. Kädet pestään tämän jälkeen.

[Terveiden ja hyvinvoinnin laitos: Käsienpesu ja yskeminen](#)

6. Siivous ja ilmanvaihto

Siivouksessa käytetään heikosti emäksistä yleispuhdistusainetta. Tartuntatautilain 58 c §:n mukaisesti tilojen ja pintojen puhdistamista tehostetaan sen lisäksi, mitä muualla kyseisen toiminnan osalta puhdistamisesta säädetään. Saniiteettioloissa voi siivousta tehostaa käyttämällä desinfiointiainetta. Noudatetaan Työterveyslaitoksen siivousohjeita.

THL:n erillinen ohjeistus ilmanvaihdosta tulisi huomioida varhaiskasvatuksen ja koulujen tilojen käytössä.

- Pyyhitään kosketuspinnat, kuten ovenkahvat, käsinojat, pulpetit ja pöydät, valokatkaisijat ja hanat vähintään päivittäin, mielellään kahdesti päivässä.
- Yhteiskäytössä olevien työvälineiden, kuten näppäimistöjen, tablettien tai askartelutarvikkeiden (sakset ym.) puhdistamista käyttäjien välillä suositellaan. Myös lelujen säännöllisestä puhdistamisesta huolehditaan.

[Terveyden ja hyvinvoinnin laitos: Ilmanvaihdosta on annettu erillinen ohjeistus](#)

[Työterveyslaitos: Ohje siivoukseen](#)

7. Jos koulussa tai varhaiskasvatuksessa todetaan koronavirustartunta

Tartuntaketjujen selvitystyö kuuluu tartuntatautilain mukaan kunnan tai sairaanhoitopiiriin tartuntataudeista vastaavalle lääkärille. Jos koulussa tai varhaiskasvatuksessa todetaan jollakulla koronavirustartunta, selvitetään, onko tapahtunut altistumista, ja altistuneet pitää jäljittää ja asettaa tartuntatautilain nojalla karanteeniin.

THL vastaa altistumisiin ja karanteeneihin liittyvistä kansallisista suosituksista, joita alueelliset ja paikalliset toimivaltaiset viranomaiset soveltavat riskinarvi-
onsa mukaan. Koronavirustartunnan saaneen on oltava pois koulusta tai varhaiskasvatuksesta tartuntatautilääkärin antamien ohjeiden mukaisesti.

[Terveyden ja hyvinvoinninlaitos: Ohje korona-altistumistilanteisiin varhaiskasvatuksessa, koulussa ja oppilaitoksissa](#)